

Barntåget i 17-majfirandet infördes i slutet av 1800-talet. Det ansågs vara viktig att få slut på nationaldagen som dag för politisk kamp. Postkort, ukjent kunstner, OPPI, 1914.

Varför är 17 maj så populär? En lyckad formel för nationaldagsfirande.

Sextioåtta procent av den norska befolkningen deltog i en offentlig markering av 17 maj 2013. Grunnlovsdagen genererar således ett stort engagemang i Norge. Detta blir ännu mer påtagligt med alla förberedelser inför tvåhundraårsjubileet av den norska grundlagen 2014. Därför ställer jag den viktiga frågan: Varför är 17 maj fortfarande så populär?

TEKST: GABRIELLA ELGENIUS

I de flesta europeiska länder markeras nationaldagarna av landets medborgare på ett eller annat sätt. Från detta finns det dock undantag eftersom det kan vara andra dagar än den officiella nationaldagen som är viktiga. I Europa firas grundlagen på nationaldagen, förutom i Norge, också i Polen, Sverige, Danmark, Slovakien och Serbien. För mig som är född i Sverige och arbetar i Storbritannien är den norska Grunnlovsdagen särskilt intressant. Uppslutningen i Norge är unik, mest tydligt om man jämför med det blygsamma firandet i grannländerna Sverige och Danmark men även i Storbritannien är det nationella högtidlighållandet av en helt annan karaktär. I ett internationellt sammanhang är det alltså fruktbart att ställa frågan: varför är just den norska 17 maj så populär? Finns det kanske en modell för lyckat nationaldagsfirande?

Ett antal faktorer behövs för att förklara varför den norska nationaldagen har förblivit populär efter det att grundlagen inte längre var hotad. Man behöver förstå både historiska såväl som ceremoniella faktorer. I korthet, det är inte bara *vad* som firas utan också *hur* man firar som är av vikt. Karaktären

på 17 maj firandet har förändrats över tid, det har varit förhållandevis demokratisk och inkluderande, samt engagerat Norges skolor. Dessa faktorer bidrar till att förklara fortsatt engagemang. Den här texten analyserar varför nationaldagar - med andra självständighetssymboler - har hamnat på den politiska agendan som centrala byggstenar i nationsbyggandet.

VAD SOM FIRAS OCH HUR MAN FIRAR

En modell för lyckat nationaldagsfirande bygger på två pelare, *vad* och *hur* man firar. Vad man firar har att göra med nationens *ursprung*, *historiska* och *formativa kriterier* i nationaldagstraditionen och hur man firar med nationaldagens utformning och *nationaldagsdesign* att göra.² Formativa kriterier syftar, helt kort, på enande narrativ (om tidigare eller framtida självständighet) men även på huruvida nationaldagen blivit ett debattforum) och utgör tillsammans med nationaldagsdesign.

Den norska Grunnlovsdagen hade, i enlighet med ovan, draghjälp av en föreställning om ett nationellt ursprung (en 'skapelse-berättelse' och en svunnen guldålder).³ Detta tillsammans med den oemotståndliga drömmen om självstyre och frihet utgjorde *enande* narrativ, viktiga faktorer på ett tidigt stadium i nationsbyggandet *före* självständighet hade uppnåtts. Historiska omständigheter – såsom den påtvingade unionen och ockupationen under andra världskriget - bidrar naturligtvis till att förklara varför den norska nationaldagen och grundlagen väcker starka känslor. Ett enande narrativ betydde dock inte att alla var eniga om hur det framtida Norge skulle se ut, tvärtom debatter som utspelades på 17 maj bidrog till att engagera medborgarna och förstärka en föreställning om den nationella gemenskapen. Grunnlovsfirandet blev alltså ett effektivt debattforum som utformades i enlighet med en tillgänglig ceremoni och nationaldagsdesign.

NATIONALDAGAR PÅ DEN POLITISKA AGENDAN

Nationaldagens utformning har stor betydelse för deltagande och popularitet, och för att firandet skall kunna bidra till att stärka den nationella gemenskapen. Därför har den hamnat på den politiska agendan i flera mångkulturella länder. Ambitiösa program har lanserats för att introducera, förbättra och förnya existerande firanden i många länder. Detta gäller exempelvis det blygsamma firandet av den svenska nationaldagen som man och försöket att hitta en lämplig 'Britain Day' i Storbritannien, en av få länder i Europa utan en officiell nationaldag.⁴ I krigsdrabbade och delade länder är det naturligtvis ännu svårare att välja en dag och en anledning eftersom landets historia är förknippade med trauma (Bosnia-Herzegovina).

Den svenska misstro mot det norska 17 maj firandet kulminerade med den så kallade Torvslaget på Stortorget i Kristiania i 1829. Kavalleriet sattes in för att stansa firandet. «Torvslaget 17. mai 1829» og «Abderiternes aarsfest eller Politiets aarlige Fest i Abdera». Litografier av Hans E. Reimers, ca 1830.

Som regel firar de Europeiska nationerna officiella och vedertagna uppfattningar, narrativ och myter om nationens ursprung. Nationaldagarna presenteras därför ofta som självklara nationella händelser som högtidlighåller neutrala fakta, trots att deras ursprung, firande eller åminnelse varit kontroversiella vid någon tidpunkt. Nationaldagarna är politiska och kan ofta vara ett utfall av långa konflikter mellan eliten och folket för övrigt. Nationaldagar har traditionellt sett oftast uttryckt eliternas agenda, som har haft mycket att vinna på att nationaldagsfirandet förevigar en föreställning om *ett* enat folk och *en* nation, en föreställning som förstärks genom att man samlas på samma dag, bär liknande kläder och använder samma flagga.

'VI ERE EN NATION VI MED':

NATIONELLA SYMBOLER OCH SJÄLVSTÄNDIGHET

Innan man kan analysera 17 maj firandet med ett speciellt fokus på firandets ursprung och design, så måste det först sägas att markeringar av nationaldagar med flaggor och nationalsånger är viktiga nationalistiska symboler, eftersom de utgör *markörer* för nationsbyggandet; det vill säga ett bevis för en *målvetenhet* hos en grupp som ser sig som en enhet. Naturligtvis förekom flaggor och festligheter långt före de moderna nationernas tillkomst men idén om den moderna nationen och en tillhörande stat gav upphov till nya idéer om en nationell flagga och officiellt nationellt firande. Historiskt sett är det intressant att se hur flaggan, festligheter och minnesdagar binds till nationen och blir till en viktig del av en symbolsamling som uttrycker existensberättigande, oberoende och rätt till frihet. Alla nationer utpekar just sin särart och hävdar sitt existensberättigande genom att introducera en specifik flagga, nationalsång och nationaldag. Denna *symboliska kod* ligger också till grund för internationellt erkännande och har framgångsrikt använts för att söka erkännande för nationella grupper utan en egen stat (Catalonien, Baskien) av ursprungsbefolkningar (Samer) men också av andra transnationella grupper (Gayrörelsen, regnbågsflagga och Gay Pride).

Nationella symboler spelade tidigt en viktig roll i Norge och användes i processen att uppnå internationellt erkännande. Under en påtvingad union och i ett historiskt sammanhang av rivaliserande Skandinaviska nationalism blev Grunnlovsdagen och den Norska flaggan viktiga politiska symboler som rättfärdigade norsk frihet och självstyre. Den symboliska innebörden av att ha en egen flagga var naturligtvis en anledning till att det tog nästan 80 år innan Sverige tvingades erkänna den norska flaggan (1821–1899). Firandet av Grunnlovsdagen påbörjades inte förrän runt 1820-talet men kom så småningom att utgöra en viktig del av motståndet mot unionen med Sverige (1814–1905).⁵

NATIONELLA SYMBOLER ÄR BYGGSTENAR

Det är inte bara i Norge man kan följa nationsbyggandet genom att studera när och hur nationaldagen och flaggan introducerades, etablerades, diskuterades och modifierades och faktiskt även förbjöds i perioder. De Europeiska nationaldagarna och nationsflaggorna har alla införts i olika centrala skeden av nationsbyggandet. Ett mönster träder i dagen när man samlar ihop den här typen av fakta. Nationaldagstyp och flaggtyp kan nämligen bindas till den tid då den moderna nationen börjar ta form och synliggöras. Det är som att lägga ett pussel. Jag kallar det mönster som framträder för *symboliska regimer*⁶ och detta kännetecknas, i enkla drag, av tre olika typer av tidsbundna bildspråk; förmodernt, modernt och postimperialistiskt. Om vi börjar med flaggorna i Europa så anammar de huvudsak till de tre ovannämnda tidsbundnabildspråken. De äldsta förmoderna har ett religiöst eller kungligt ursprung, de moderna flaggor har anammat republikanska ideal, och yngre post-imperialistiska nationer med självständighet efter första världskriget anammar, som regel, ett forntida bildspråk som gärna påminner om föregångare till nutida statsformer med hjälp av ett medeltida bildspråk.⁷ Flaggor blir alltså mer och mer detaljerade med tiden. Symbolerna ovan flaggan - säger oss alltså någonting viktigt om nationernas ursprung, och att nationsbyggandet är en process i ständig rörelse. På samma sätt kan vi analysera nationaldagarna nedan.

NATIONALDAGARNA I EUROPA - NÄR OCH VAD?

Firandet av nationaldagarna i Europa har olika karaktärsdrag. De äldsta och förmoderna nationaldagarna uppstod ur traditionella festligheter till åminnelse av helgon, konungar och hjältar och transformerades senare till nationella högtider. De moderna nationaldagarna, som tog form efter den franska revolutionen 1789, firar grundandet av republiker, grundlagar, unioner medan de yngre och postimperialistiska nationaldagarna som infördes efter första världskriget, firar självständighet. Nationaldagarna i Europa dyker upp under specifika omständigheter eller det vi kallar för *nationalismens tidsålder* efter den franska revolutionen 1789 som introducerade nya ideal om jämlikhet, självbestämmande och medborgarskap. De flesta nationaldagar i Europas infördes under 1800- och 1900-talen och formaliserades under 1900-talet. Huvuddelen av de europeiska nationaldagarna uppkom efter 1870, alltså senare än nationsflaggorna, under en period när nya nationella traditioner massproduceras.⁸ Av fyrtiotvå nationaldagar i Europa är 12 äldre än 1870 och 30 efter 1870. De flesta (25 av 42) introduceras efter första världskriget för att fira självständighet.

Barntåget är unikt för Norge. Tåget bidrar till att socialisera barnen in i nationen, samtidigt som det är en garanti för att hela familjen dras in i 17 maj-firandet. Fra Barnetoget 17de Mai 1906. Postkort, ukjent fotograf, Aktieselskabet Norsk Kunst 1906

Dessa data vittnar om en ny framgångsrik tradition – att fira nationens födelsedag på en speciell dag - hade etablerats vid artonhundratalets slut.

'17 MAI ER VI SÅ GLAD I' - VARFÖR?

Året 2013 rapporterade 40% att de firade 17 maj både officiellt och privat, 31% endast privat, 18% deltog i något officiellt sammanhang – endast 11% firande inte alls.⁹ Stor uppslutning är viktig eftersom engagemanget iscensätter nationen och skapar en nationell referensgrupp. Härmed skapas också en föreställning om nationen som en *gemenskap* där alla har något gemensamt trots de stora skillnader som finns mellan olika grupper må det gälla genus, ålder, klass eller etnicitet.¹⁰ Som jämförelse kan påpekas att deltagande i religiösa ceremonier är avgörande för den samhörighet och gemenskap som ligger till grund för religiösa identiteter.¹¹ Nationella identiteter är inget undantag, de uttrycks också i form av traditioner och högtidligheter, och ceremonierna hjälper till att stärka samhörigheten mellan medborgare och nation, speciellt då firandet integreras i skola och utbildning. Debatter, som har utspelat sig på nationaldagen visar sig därtill utgöra en *engagerande*

Med införandet av medborgarparaderna år 1844 fick 17 maj-firandet en mer allmän karaktär. Paraden var reserverad män från eliten, och det skulle ta mer än 50 år innan kvinnorna släpptes till. 17.mai 1915. Postkort, ukjent fotograf 1915

mekanism och ett sätt att förhålla sig till nationen – med förstärkta föreställningar om en nationell gemenskap.¹²

EN SJÄLVSTÄNDIGHETSYMBOL OCH ETT EFFEKTIVT DEBATTFORUM

Nationaldagar tenderar att vara framgångsrika i postkoloniala samhällen där självständighet uppnåtts relativt sent och suveräniteten uppfattas som sårbar.¹³ Denna generella tendens måste dock kvalificeras närmare. När det moderna Norge konstruerades blev Grunnlovsdagen en *symbol för frihet* under de formativa stadierna. Detta skedde *före* självständigheten och band samman grundlagen med myter om en svunnen guldålder, en tidigare självständig storhetstid som legitimerade frihet i nuet. Firandet av grundlagen tog också plats i en direkt och påtaglig relation till de synbara *'others'* som stod i vägen för självständigheten. Tidigt blev Grunnlovsdagen även en politisk och moralisk plattform – *ett effektivt debattforum* - under perioder av inre och yttre motsättningar. Grunnlovsdagen bands till populära rörelser i vilka stora delar av befolkningen deltog, inte bara för frihet, utan

även för demokrati och jämlikhet mot artonhundratalets slut, och gamla och nya samhällseliter, politiska partier och klasser engagerades i dessa motsättningar. 17 maj-retoriken utvecklades således i linje med kamp för frihet, demokrati, jämlikhet och klassrelaterade rättigheter, frågor som gjorde 17 maj till en dag för de stora massorna. Firandet av grundlagen hjälpte till att definiera Norge och att forma och stärka en tillhörande identitet och kom därför att utgöra en lämplig *moralisk plattform*. Nedan följer några exempel på debatter som ramades in av nationaldagsfirandet.¹⁴ Grunnlovsdagen formades tidigt inom ramen för ett motstånd mot den påtvingade unionen. *Värnadet* om grundlagen gav form åt den nationella rörelsen och samlade likasinnade.¹⁵ Gränserna mot Sverige, såväl som Danmark, och avståndet mot kung och union, legitimerades av firandet av en norsk nationaldag.¹⁶ De första kända privata firandet av grundlagen ägde rum i Trondheim på tidigt 1820-tal och har beskrivits som ett initiativ för att väcka det politiska intresset hos folket.¹⁷ Året 1827 firade universitetsstudenter, parlamentariker och huvudstadens befolkning. Firandet uppfattades som en provokation och ansågs tillräckligt hotande för att Sveriges riksdag skulle förbjuda offentliga firanden följande år 1828.¹⁸ Det året begav sig kung Karl Johan själv till Oslo för att avstyra Grunnlovsdagen men firandet gick inte att stoppa och kulminerade 1829 i det så kallade Torgslaget (Torvslaget) då 17 maj-firarna skingrades på Stortorget i huvudstaden med hjälp av kavalleriet.¹⁹ Femton år senare, efter Karl Johans död, på 17 maj 1844, introducerades medborgarparaderna (*Borgartog*) bestående av den manliga eliten och firandet fick en mer offentlig karaktär.²⁰

17 maj retoriken präglades av inre motsättningar mellan gamla och nya samhällseliter under 1870- till 1890-talen iscensattes som en kamp och vem som var *'the true defender or heir of the Eidsvoll legacy'*.²¹ Oenigheten tydliggjordes med separata processioner under 1890-talet; de konservativas Borgartog (*Høgre* grundades 1884), liberalernas Venstretog (*Venstre* grundades också 1884, samma år som parlamentarismen infördes) och socialisternas Arbetartog (*Arbeidarpartiet* grundades 1887). Flaggsymboliken synliggjorde debatten på det politiska fältet: De konservativa och unionsvänliga sympatisörerna använde unionsflaggan med unionseblemet.²² De negativa associationerna till unionsymboliken (unionsflaggan och unionseblemet) hade givit upphov till det nedsättande smeknamnet *sildesalaten* - på grund av unionens impopularitet men också flaggans komplexa design. Unionsflaggan var 'färgrik' och har diskuteras som 'ett brott' mot heraldiska principer som ligger till grund för traditionella heraldiska tecken och flaggdesign.²³ De norska och svenska flaggorna, med sina 'unionseblem', blandade helt enkelt det som inte bör blandas vare sig det gälla färger, nationer eller sill.

Den 'rena' flaggan (den norska flaggan från 1821) blev därför en viktig politisk symbol i samband med de parader som anordnades av liberalerna (*Venstre*). År 1893 tågade de under denna flaggan till parlamentet (Stortinget) istället för till slottet.²⁴ Önskan om demokratiska förbättringar bäddades in i ett nationalistiskt språk som beskrev kungen som utländsk härskare.²⁵ Om man tänker sig att det främst var den hotade grundlagen som var anledningen till firandet av 17 maj, blir det förstås speciellt intressant att debatter och motsättningar var fortsatt synliga *efter* unionsupplösningen 1905. Dessa uttrycktes i form av Arbetarpartiets kritik mot sociala förhållanden och som menade att 17 maj var ett 'borgerligt firande' (1914) och några år senare, (1924), ersatte den röda fanan den norska flaggan även i Barntåget. Separata processioner med röda flaggor fortsatte under 1920- och 30-talen.²⁶ Norges 17 maj historia har alltså dominerats av den politiska vänstern, vilket utgör en skillnad mot nationalistiska uttryck i Sverige. Erfarenheterna under den nazistiska ockupationen gav 17 maj-firandet och grundlagen en djupare mening under efterkrigstiden, och senare, under det kalla kriget. Detta diskrediterade ytterligare den nationalistiska högern på grund av dess samröre med ockupationen.²⁷ Grunnlovsdagens firande blev även en plattform för diskussioner om ett medlemskap i den Europeiska unionen²⁸.

NATIONALDAGSDESIGN – EN LYCKAD FORMEL?

Det är inte bara vad som firas utan också hur man firar som är avgörande för att nationaldagar skall behålla sin popularitet. Stöd ifrån samhällseliter, firandets karaktär och utformning, levande symboler samt omsorg för demokratisering, inkludering och generell samhällsutveckling är fyra faktorer som vi skall se närmare på i tur och ordning:

Nationaldagar är kostsamma eftersom de, som regel, är lediga helgdagar. Helgdagar är viktiga eftersom det offentligt firande kan integreras med privata festligheter.²⁹ Grunnlovsdagen i Norge har genom historien stötts av eliterna (även om de inte alltid varit eniga) och har till och med framgångsrikt exporterat dagen till den norska diasporan världen runt. Stöd från samhällseliter garanteras också genom officiella tv-sändningar som bidrar till att undergräva eventuella kritiska stämmor. Återberättande av historiska teman i media är en central kraft av offentlig historisk kultur.³⁰ Grunnlovsdagen har därtill införlivats i skol- och sångböcker. Läroplanen för grundskolan och gymnasiet bygger på ett utbrett engagemang av skolor, lärare och föräldrar i organiseringen av barnens bidrag till barntågen. De många skollärare som deltar i organiseringen spelar därtill en avgörande roll i tolkningen av norsk identitet. Förhållandet mellan barn och nation

framträder tydligt genom elevernas viktiga medverkan på 17 maj som bidrar till en tidig socialisering in i nationen.³¹

Det bestående och stora engagemanget i Grunnlovsdagen måste tillskrivas dess unika ceremoniella design med barntåg som garanterar ett brett inter- och intragenerationellt deltagande av syskon, föräldrar, vänner och nära släktingar. Barntågen infördes också som ett strategiskt drag för att bekämpa den oenighet som utspelades på 17 maj vid slutet av 1800-talet i den tid av inre splittring som nämnts tidigare. Som initiativ var det genialt. Den progressive nationsbyggaren Bjørnstjerne Bjørnson initierade först en flaggparad med skolpojkar på 1870-talet och som del av ökad demokratisering bjöds flickor att delta 1889, varefter paraden blev känd som barntåget (*barnetoget*). Under de följande åren slöt sig även kvinnor till medborgarparaderna och deltog som grupp i firandet mellan 1898-1909.³² Ur ett internationellt perspektiv kan nämnas att civila processioner och parader tenderar att generera mindre kritik än militärparader. Detta är en anledning till det minskade inflytandet av militären på sådana här dagar. Nationaldagsdesign - utformningen av firandet - är viktig av andra anledningar också; ett rikligt användande av nationella symboler (flaggan, nationalsången, nationella sånger, röda band och bunader) omvandlar en realitet av mångfald (olikheter mellan klasser, regionala och kulturella grupper) till föreställning om likhet i den nationella identiteten. Även om folkdräkterna (bunader) skiljer sig åt är den övergripande uttrycksformen den samma.

Inkluderingen av traditionellt marginaliserade grupper såsom arbetarklassen, kvinnor och etniska minoriteter har blivit en alltmer framträdande tendens i nationaldagsceremonier och ett tecken på förändring. Grunnlovsdagen i Norge var tidigt ute i detta avseende – då pojkar, flickor och kvinnor deltog med nya ideal om demokrati och delaktighet. Idag har inkluderingsretoriken återigen funnit en politisk plattform då Norges minoriteter uppmanas att delta på 17 maj-firandet. Uttrycken för norsk identitet i den ceremoniella sfären har traditionellt bestått av flaggan, folkdräkten (*bunad*) och nationaldagsdeltagande och därför har barn med utländsk bakgrund inbjudits och uppmanats att delta i parader. Den här processen anses vara lyckad och 17 maj har beskrivits – i allafall i Oslo – som transformerad till en kosmopolitiskt inkluderingsritual.³³ Samtidigt som det finns bevis för att just detta är fallet så återkommer årligen en debatt om huruvida det går bra att använda andra flaggor också på 17 maj. Debatten återkom i 2013 i samband med ett förslag ifrån Aspøy skola i Ålesund där barnen uppmanades till en multikulturell ansats genom att måla en norsk flagga på en sida och sin ursprungsflagga - om de så önskade - på den andra sidan. Detta förslag

föll inte i god jord och debatterades i media där den norska identiteten diskuterades i traditionella termer - som *en* gemenskap illustrerad av *en* flagga. Frågorna hopar sig. Är gemenskapen verkligen hotad av andra tygstycken? Vill man kanske egentligen skydda dem som skulle vilja använda en annan flagga ifrån mindre toleranta åsikter? Eller, bör användandet av en flagga av många olika grupper ses som en symbol för övergripande universella och humana värden och rättigheter som alla delar? Den återkommande flagg-debatten är komplex och det finns mycket att diskutera som tyvärr inte får plats inom ramen för detta kapitel. I vilket fall är debatten intressant om man betänker Grunnlovsdagens ursprung, frihetssträvande och popularitet tack vare demokratisering av deltagandet. Därtill syns att nyskapande av nationaldagsdesign och ceremoniella berättelser inte nödvändigtvis är ett hot utan tvärtom är väsentligt för fortsatt popularitet – i detta fall av en grundlag som inte längre är hotad. Internationellt sett, finns också bevis på att nationaldagar med tiden delvis töms på sin ursprungliga mening eller i betydande grad förändras i ursprungliga betydelse och ceremoniellt innehåll. Detta betyder inte att grundlagen är glömd, vilket är långt ifrån fallet, men de ceremoniella formerna och innehållet har moderniserats och förändrats över tid.

I det norska firandet så har den ceremoniella designen förändrats ifrån att 'skydda' grundlagen i takt med att svenskar och danskar förlåtits sina imperialistiska fasoner. Idag istället ett glädjefyllt firande av Norge och norsk identitet, som hyllar sitt ursprung till självständigheten.

SJÄVSTÄNDIGHET, DEMOKRATI OCH DESIGN

Många av de europeiska nationaldagarna har utformats utifrån en försvarsposition. En sådan utgångspunkt underlättar gränsdragning men blir svår att upprätthålla över tid med nya samhällsideal. Nationaldagarna i Europa har därför tenderat att bli alltmer inkluderande även vad gäller element av försoning med forna fiender. Historiska faktorer har spelat en viktig roll för Grunnlovsdagens popularitet, men det är avgörande *hur* man firar för att populära nationaldagar skall förbli populära. En unik nationaldagsdesign med med barntåg (och medborgarparader) har varit avgörande och garanterat ett stort deltagande i Norge. Att Grunnlovsdagen därtill integrerats i läroplanen är av central betydelse för norska identitet och firandets omfattning. Den populära Grunnlovsdagen i Norge belyser därtill dragningskraften av den nationella gemenskapen i en tid av globalisering. En framgångsrik nationaldagsdesign är beroende av omvandling och nyskapande, vilket är en förutsättning för att historiska firanden skall upplevas som meningsfulla.

Ingen 17.mai utan korv! Bøndernes Salgslag, 1969, MITT. (ukjent signatur), silketrykk, 37 x 46 cm.

LITTERATUR

- Anderson, B.** 1991. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism* (2nd rev. ed.). London: Verso.
- Bagge, S.** 1995a. The Middle Ages. In W.H. Hubbard, J.E. Myhre, T. Norby and S. Sogner (eds), *Making a Historical Culture. Historiography in Norway* (pp. 111–31): Scandinavian University Press.
- Bagge, S. 1995b. Nationalism in Norway in the Middle Ages. *Scandinavian Journal of History*, 20(1), 1–18.
- Botvar, Holberg & Aagedal.** 2013. Nasjonale symboler i Skandinavia. En dokumentasjonsrapport. Kifo-notat 2/2013. Oslo
- Blehr, B.** (1999). Sacred Unity, Sacred Similarity: Norwegian Constitution Day Parades. *Ethnology*, 38(2), 175–89.
- Breuilly, J.** (1993). *Nationalism and the State* (2nd ed.). Manchester: Manchester University Press.
- Brottveit, Hovland och Aagedal.** 2004. *Slik blir Nordmenn Norske, Bruk av nasjonale symbol i eit fleirkulturellt samfunn*. Oslo: Unipax
- Durkheim, E.** (1976). *The Elementary Forms of the Religious Life* (2nd ed.). London: George Allen & Unwin.
- Elgenius, Gabriella.** 2011a. *Symbols of Nations and Nationalism: Celebrating Nationhood*. Palgrave Macmillan.
- Elgenius, Gabriella.** 2011b. The Politics of Recognition: Symbols, Nation-building and Rival Nationalism. *Journal of Nations & Nationalism*. Issue 17.2. April. Wiley-Blackwell
- Elgenius, Gabriella.** 2009. Successful Nation-Building and Ceremonial Triumph: Constitution Day in Norway. In McCrone & McPherson (eds.).
- Elgenius, Gabriella.** 2007a. The Origin of European National Flags. pp. 14–30. In Eriksen & Jenkins, 2007
- Elgenius, Gabriella.** 2007b. National Expressions and Diversity in Europe. *International Journal for Diversity in Organisations, Communities and Nations*. Volume 6.
- Eriksen, A.** 2007. The Domestication of a National Symbol. The Private Use of Flags in Norway. pp. 157–70. In Eriksen & Jenkins 2007.
- Eriksen, T.H.** 2005. Keeping the Recipe: Norwegian Folk Costumes and Cultural Capital. *Focaal*, 44, 20–34.
- Eriksen, T.H.** 2008. *Et mer fleksibelt fellesskap: Nasjonsbygging mot 2014. Anbefalinger og rapport fra Mangfoldsåret 2008*. Kultur- og Kirke departementet. Culture and Church Department, Oslo, Norway.
- Eriksen, T.H. and Jenkins, R.** eds. 2007. *Flag, Nation and Symbolism in Europe and America*. London: Routledge.
- Grimnes, O.K.** 2007. Nationalism and Unionism in Nineteenth-century Norwegian Flags. pp. 146–56. In Eriksen & Jenkins (ed.), *Flag, Nation and Symbolism in Europe and America*. London: Routledge.
- Gullestad, M.** 1998. 'Barndom og nasjonal identitet', in M. Gullestad (ed.), *Plausible Prejudice: Everyday Experiences and Social Images of Nation, Culture and Race*. *Nytt norsk tidsskrift*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Heath, Anthony, Martin, Jean & Elgenius, Gabriella.** 2007. Who do we think we are? The decline of traditional social identities. In Park, A., Curtice, J., Thomson, K., Phillips, M. and Johnson, M. (eds.), *British Social Attitudes: the 23rd Report – Perspectives on a changing society*. London: Sage
- Hobsbawm, E. and Ranger, T.** (1992). *The Invention of Tradition*. Cambridge University Press (Canto).
- Hroch, M.** (1985). *Social preconditions of national revival in Europe: A comparative analysis of the social composition of patriotic groups among the smaller European nations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kolstø, P.** (2006). National Symbols as Signs of Unity and Division. *Ethnic and Racial Studies*, 29(4), 676–701.

- Myhre, J.E.** 2006. The Problems of Decline and Continuity: The Middle Ages in Norwegian Historiography. Paper presented at the European Science Foundation (EST) Conference – Representation of the Past: The Writing of National Histories in Europe in the Nineteenth and Twentieth Centuries, Oxford, United Kingdom.
- Mykland, K.** 1996. The 17th of May: A Historical Date and a Day of National Celebrations. Originally retrieved 2 March 2004, from <http://odin.dep.no/odin/engelsk/norway/history/032005-990492/index-dok000-b-n-a.html>
- McCrone, D. and McPherson, G.** (eds.). 2009. *National Days: Constructing and Mobilising National Identity*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Seip, A.-L.** 1995. 'Nation-building within the union: politics, class and culture in the Norwegian nation-state in the nineteenth century', *Scandinavian Journal of History* 20, 1: 35–50.
- Simmel, G.** 1964. *Conflict and the Web of Group-Affiliations*. London: Macmillan.
- Simon, V.C.** 2008. Nations on screen: live broadcasting of Bastille Day and Reunification Day. *European Review of History: Revue europeenne d'histoire*, 15(6), 615–28.
- Storsveen, Odd Arvid.** 2004. Baron Blod i virkeligheten? 1829 i perspektiv. *Fortid*. Historiskstudenttidsskrift No 1, 2004, University of Oslo.
- Stråth, B.** (2005). *Union och demokrati. De Förenade rikena Sverige–Norge 1814–1905*. Nora: Nya Doxa.
- Thorsen, A.** 2000. 'Foundation myths at work: national day celebrations in France, Germany and Norway in a comparative perspective', in B. Stråth (ed.), *Myth and Memory in the Construction of Community. Historical Patterns in Europe and Beyond*. (Multiple Europes series, no. 9.) Vienna: Peter Lang.
- Tønnesson, S.** 2009. 'The class route to nationhood: China, Vietnam, Norway, Cyprus – and France', *Nations and Nationalism* 15, 3: 375–95.

NOTER

- 1 Se Botvar, Holberg & Aagedal, 2013, för en ny jämförande undersökning om nationaldagar i Skandinavien.
- 2 Begreppet 'nationaldagsdesign' används i detta sammanhang för att markera att firandets karaktär och utformning, ceremoniell koreografi och förändringsbenägenhet över tid är mycket viktigt för att nationaldagar skall förbli populära. Karaktären på nationaldagsdesign tillsammans med 'formativa kriterier' (enande narrativ, kampen för självständighet och skapandet av ett debattforum på 17 Maj) utgör pelare i en formel för lyckat nationaldagsfirande. Se Elgenius, *Symbols of Nations and Nationalism: celebrating nationhood*. 2011
- 3 Myhre, 2006; Bagge, 1995a, 1995
- 4 Den inofficiella nationaldagen är den högtidliga minnesdagen *Remembrance Sunday* - för de som stupat för Storbritannien i krig. Se Elgenius, 2011a; 2007b
- 5 Den norska flaggan diskuteras i större detalj och i en kontext av rivaliserande nationalism i Skandinavien i Elgenius 2011b.
- 6 För en utförligare diskussion om symboliska regimer och flagg- och nationaldagstyper och tidsepoker i Elgenius, 2011a
- 7 Elgenius, 2007a i Eriksen & Jenkins, 2007.
- 8 Hobsbawm och Ranger, 1992.
- 9 Botvar, Holberg & Aagedal, 2013
- 10 Anderson menar att nationen föreställs som en *gemenskap*, 'imagined community' som förstås som ett jämlikt brödraskap. (1991)
- 11 Heath, Martin & Elgenius, 2007, diskuterar flera olika identiteter; nationella, religiösa, klass och partipolitiska identiteter. Se Durkheims texter om den roll som symboler och ceremonier spelar för sammanhållning. (*The Elementary Forms of the Religious Life* (1976)
- 12 Elgenius, 2011a
- 13 Eriksen, 2005.
- 14 Simmel skriver intressant om hur konflikt också är en viktig form av 'sociation' (1964) och ett sätt att interagera och förhålla sig till nationen.
- 15 Breuilly menar att nationella symboler är 'self-referential', de refererar till grupperna som använder dem, och således speciellt effektiva att ge form åt nationella rörelser (1993).
- 16 Norge stod inte enat 1814; en grupp önskade återförening med Danmark, en annan ansågs vara pragmatiska unionister och den grupp som växte sig starkare senare under århundradet bestod av nationalister som motsatte sig både unionen med Sverige och kulturella kvarlevor av den tidigare danska överhögheten.
- 17 Mykland, 1996; Brottveit, Hovland och Aagedal, 2004.
- 18 Seip, 1995
- 19 Storsveens, 2004.
- 20 Thorsen 2000, Mykland, 1996
- 21 Thorsen 2000: 346
- 22 Brottveit, Hovland och Aagedal, 2004; Mykland, 1996; Tønnesson, 2009.
- 23 Elgenius, 2011b.
- 24 Brottveit, Hovland och Aagedal, 2004; Elgenius 2011a; Grimnes, 2007; Eriksen, A. 2007.
- 25 Stråth, 2005
- 26 Mykland, 1996.
- 27 Tønnesson, 2009
- 28 Kolstø, 2006
- 29 Elgenius, 2009, in McCrone et al. 2009
- 30 Simon, 2008.
- 31 Gullestad 1998.
- 32 Blehr 1999
- 33 Eriksen, 2008.

Gabriella Elgenius er utdannet sosiolog og forsker ved Department of Sociology och Nuffield College, Universitetet i Oxford. Hun arbeider med nasjonalisme, nasjonal- og identitetsrelatert symbolisme, diasporasamfunn og integrasjon, og har blant annet publisert *Symbols of Nations and Nationalism: Celebrating Nationhood*. (2011); *The Politics of Recognition: Symbols, Nation-building and Rival Nationalism* (2011); «The Origin of European National Flags» (i Hylland Eriksen, 2007); and with Peter Aronsson: *A History of National Museums in Europe 1750–2010*. (utkommer i 2014); *Building National Museums in Europe 1750–2010: European National Museums: Identity Politics, the Uses of the Past and the European Citizen* (2011).